

”Harvempi lähtee hakemaan oikeuksiaan käräjäoikeusteitse.”

YKSITYISEN PYSÄKÖINNINVALVONNAN NYKYTILA

Saara Jämes

Yksityinen pysäköinninvalvonta on puhuttanut kansalaisia jo vuosia. Moni kokee yksityisen parkkifirman valvontamaksun epäoikeudenmukaiseksi, eikä sääntelyn puute ole omiaan luomaan luottamusta alaa kohtaan. Mikä on yksityisen pysäköinninvalvonnan nykytilanne?

Yksityistä pysäköinninvalvontaa koskeva sääntely on antanut odottaa itseään vuosia. Nykyisessä laissa pysäköinninvalvonnasta ei ole säännöksiä yksityisestä pysäköinninvalvonnasta, vaan yksityisten parkkifirmojen toiminta perustuu yleisten periaatteiden ja oikeuskäytännön varaan. Kansalaisen silmissä toiminta voi muistuttaa kunnallisen pysäköinninvalvojan toimintaa, mutta normiperusta on täysin erilainen.

Kunnallisen pysäköinninvalvojan määräämässä pysäköintivirhemaksussa on kyse julkisen vallan käytöstä ja maksusta voi valittaa hallinto-oikeuteen. Yksityisen parkkifirman ”sakon” kohdalla taas kyse on yksityisoikeudellisesta seuraamuksesta, josta johtuvat riitaisuudet ratkaistaan yleisessä tuomioistuimessa. Näin ollen halutessaan riitauttaa yksityisen parkkifirman maksun joutuu kansalainen käymään prosessia ensimmäisenä oikeusasteena käräjäoikeudessa ja hävitessään

jutun, joutuu useimmiten maksamaan myös vastapuolen – tässä tapauksessa yksityisen pysäköinninvalvontafirman – oikeudenkäyntikulut. Hallintoprosessissa periaatteena taas on, ettei häviötapauksessa yleensä joudu maksamaan julkisyhteisön oikeudenkäyntikuluja. Niinpä realistisesti ajatellen harvempi lähtee hakemaan oikeuksiaan käräjäoikeusteitse, kun prosessin lopputulos kuitenkin on aina epävarma ja kuluriski suuri.

Pysäköinninvalvontaa koskevaa lainsäädäntöä uudistamaan asetettiin jo vuonna 2009 työryhmä, joka selvitteli hankkeen yhteydessä tarvetta säätää erikseen yksityisestä pysäköinninvalvonnasta. Tässä vaiheessa yksityistä pysäköinninvalvontaa koskeva oikeustila oli ollut jo siinä määrin epäselvä pidemmän aikaa, että sääntelylle luonnollisesti oli tilaus.

Niinpä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yksityisestä pysäköinninvalvonnasta annettiin 2010. Tämä lakiesitys tuli lopulta kuitenkin hylätyksi, sillä perustuslakivaliokunta katsoi, että se olisi tullut säätää perustuslain säätämisyjärjestyksessä. Koska kysymyksessä olisi ollut ns. poikkeuslakimenettely, ei lakiehdotus lopulta saanut kannatusta eduskunnassa poikkeuslakien välttämisen periaatteen vuoksi.

Tämän jälkeen ryhdyttiin valmistelemaan kokonaan uutta lakiehdotusta, joka täyttäisi perustuslain vaatimukset. Lähtökohtana edelleen vireillä olevassa ehdotuksessa on, että yksityinen pysäköinninvalvonta muu-

tettaisiin viranomaista avustavaksi toiminnaksi siten, että vain poliisilla tai kunnallisella pysäköinninvalvojalla olisi oikeus kirjoittaa sakkoja. Luvan saanut yksityinen parkkifirma sen sijaan voisi toimia pysäköinninvalvojan avustajana korvausta vastaan, mutta ei enää toimia itsenäisesti.

Laki on kuitenkin antanut odottaa itseään ja ehdotus viipynyt eduskunnassa poikkeuksellisen pitkään, sillä lakia koskeva hallituksen esitys annettiin eduskunnalle jo syyskuussa 2012. Tuleva laki toivottavasti selkeyttää oikeustilaa. Merkittävä parannus olisi etenkin se, että yksityisen pysäköinninvalvonnan tulisi noudattaa julkisyhteisöille asetettuja normeja ja näin ollen toiminta saataisiin paremman valvonnan piiriin, ja kansalaisen oikeusturva parantuisi.

On myös arvioitu, että yksityisten pysäköinninvalvontayritysten määrä tulisi vähentämään lain aiheuttamien taloudellisten vaikutusten vuoksi. Lieneekin todennäköistä, että laki läpi mennessään aiheuttaisi ainakin pienempien firmojen karsitumista markkinoilta, sillä selvää lienee, ettei toiminta olisi enää yhtä kannattavaa kuin nyky muodossaan. Sen sijaan osalle alan suuremmista toimijoista yksityinen pysäköinninvalvonta on vain osa toimintakenttää niiden tarjotessa myös esimerkiksi pysäköintipalveluja yksityisen pysäköinninvalvonnan lisäksi.

Kirjoittaja työskentelee lakimiehenä Lakiasiantoimisto SJJaw:ssa.